

Paryż, dnia 24 Lutego 1919 r.

549/5.

Wydział Wojskowy.

Nr. I 498/II.

R A P O R T

Kierownika Wydziału Wojskowego K.N.P.

do

Prezesa Komitetu Narodowego Polskiego

w P a r y ż u.

Jenerał Szeptycki przesłał nam przez rotm. Wieniawę-Długoszewskiego wykaz materiału bojowego, amunicji oraz różnego rodzaju ubrań, jako rzeczy niezbędnie potrzebnych dla uzbrojenia i umundurowania wojsk polskich znajdujących się na terytorjum Polski.

Zamówienie to zostało niezwłocznie zakomunikowane władzom francuskim listem z dnia 21-go b.m., kopję, którego przy niniejszym załączam, przycząm, wraz z prośbą o wykonanie go, podkreśliłem nagłość zapotrzebowania.

Jako na główną i najpilniejszą sprawę wskazałem na potrzebę przesłania ubrania, w szczególności butów i bielizny, jak również broni ręcznej i odpowiedniej amunicji. Jest bowiem bardzo ważną kwestją, zarówno dla dyscypliny, jak instrukcji wojsk i dla bezpieczeństwa kraju, by żołnierze nasi byli, przede wszystkim ubrani i zaopatrzeni w niezbędną broń.

Podaję do wiadomości również, iż w celu przyspieszenia dostawy żądanych przedmiotów, mam zamiar żądać współdziałania nie tylko Francji, lecz w pewnej mierze także i od Anglii i Włoch. Jestem nawet zdecydowany niektóre z tych przedmiotów nabyć drogą bezpośrednich zakupów..

By móc jednak przeprowadzić pertraktacje, będę potrzebował pewnych dodatkowych wyjaśnień.

I. MOZDZIERZE LEKKIE. W liczbę niezbędnych materiałów artyleryjskich figuruje 320 mozdzierzy lekkich polowych na 120, t.j., 80 baterji. Armja francuska nie posiada takowych. Również dywizje i ugrupowania dywizji polskich we Francji, będące w stadium organizowania się

lub projektowane, tego rodzaju broni nie będą posiadały.

Plan organizacji, opracowany przez jen. Hallera, kopja którego przy niniejszym jest dołączona, przewiduje, że dywizje te, jak również 10 innych dywizji, formacja których projektowaną jest w Polsce przez potrojenie pierwszych, winny być zaopatrzone w następującą artylerję:

3 grupy z 3 baterji po 4 sztuki 75
I " 3 " moździerze po I55

i że grupy dywizji będą zawierać:

I grupę z 3 baterji po 4 armaty długie po I55
I " z 3 " " 4 " " " " I05

Zastosowanie lekkich moździerzy polowych dla wojsk organizujących się w Polsce spowodowałoby różnicę w uzbrojeniu formacji polskich w kraju i formacji tworzonych we Francji.

Prócz komplikacji w dostarczeniu amunicji, które mogła by wywołać różnica kalibru dodatkowego, zachodzi jeszcze obawa, by ten brak jednolitości w składzie jednostek, które w połączeniu i zlaniu się ze sobą mają stanowić przyszłą armję polską, nie był przyczyną rozmaitych trudności w chwili ostatecznej organizacji.

Chciałbym poddać tę kwestję ponownemu zbadaniu i czekać będę na dodatkowe wskazówki, zanim rozpocznę ostateczne układy w celu zakupu tych materiałów.

W razie, gdyby ten punkt zamówienia został zachowany, mam zamiar, wobec tego, że Francja nie posiada moździerzy tego rodzaju, rozpocząć układy z rządem angielskim o odstąpienie moździerzy podług modelu, którego głównymi cechami charakterystycznymi są:

Materiał pociagowy konny, z hamulcem i zbiornikiem,
Kaliber I44 m/m (4 cale 5)

Waga, sztuki w baterji I300 kgr.

Ilość wystrzałów w minutę może dojść do 7.

Pole wystrzału pionowego od 0°15 do 45°

" " poziomego 6°

Pecisk wybuchowy ze stali:

waga całkowita 15 kg. 890

" " pocisku 2 kg. 120

szybkość początkowa 308 m.

doniosłość maksymalna 6672 m.

Pocisk szrapnelowy tej samej wagi.

Waga prochu 447 grm. korditu.

W razie zaś, gdyby tego rodzaju broni nie uznano za niezbędny, proszę o zawiadomienie, jaką i w jakiej ilości bronią, możnaby zastąpić ten punkt zamówienia: armatami 75 - 105 długich, 155, krótkich, lub też proporcją, zdecydowaną każdego z tych rodzajów broni.

II. AMUNICJA. Zamówienie przewidują zaopatrzenie początkowe dla każdej sztuki na 1500 wystrzałów, jakkolwiek by był kaliber.

We Francji, przy robieniu zapasów bojowych, było przewidziane, że armata 75 konsumuje w przybliżeniu dwa razy tyle, co armata albo moździerz wyższego kalibru. Może być wskazaniem, by zachowując cyfrę 1500 dla dostawy początkowej armat 105 i moździerzy 155, podnieść cyfrę 75-go do 3000.

III. UPRZĄŻ. Zamówienie na 10.000 kompletów uprzęży.

Moim zdaniem, chodzi tu o 5000 kompletów całkowitej uprzęży dla 2 koni, przy czym każdy komplet zawierał by uprzęż wierzchowego konia i zaprzęg pociągowego. 2/3 należałoby dostarczyć dla przedniego zaprzęgu, a 1/3 dla tylnego.

IV. POCIĄGI OPANCERZONE. Ekspertsi wojskowi, którym zamówienie to, było przedstawione, zwracają uwagę na bardzo małą używalność tych pociągów na froncie zachodnim i znajdują cyfrę tę wygorowaną.

Operacje wojenne mogą być oczywiście różne, stosownie do frontu. Jednakże, proszę o potwierdzenie tej cyfry i wyszczególnienie w głównych zarysach składu tych pociągów: liczbę wagonów opancerzonych i t.p.

Byłoby wielce korzystnym dla sprawy wykonania zamówień, byśmy wskazówki te mogli otrzymać niezwłocznie.

Kierownik Wydziału Wojskowego K.N.P.

NACZELNIK BIURO WODZĄCY WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

L. Dz. 549/9 dnia 28 II 1919 r.

załącz. Wydział

O d p i s .

Warszawa, dn. 15.3.1919.

W sprawach poruszonych w raporcie Kierownika Wydziału Wojskowego Kom. Nar. Pol. do Prezesa Kom. Nar. Pol. w Paryżu Nr. 1498/EI z dnia 28.2.19 udziela się następujących wyjaśnień:

Ad. 1. MOZDZIERZE LEKKIE. Jest to typ wycofany i nie może być dostarczony, możliwym jest dostarczenie innego typu, w każdym razie lekkich haubic /moździerz/ polowych. Wymienione bowiem typy franc. 155 mm i ang. 144 mm. są trudne do zastosowania w Polsce ze względu na brak odpowiednich ciężkich koni oraz nał. ilość dobrych dróg na Wschodzie. Zresztą zapotrzebowanie 20 baterji ciężkich zostało podane oprócz powyższego.

Ad 2. AMUNICJA. Zapotrzebowanie zgłoszone jest uważane za początek żądań. Naturalnie liczyć trzeba się z tem, że dostawy amunicji będą musiały być ogromnie zwiększone z chwilą wejścia artylerji w akcję bojową.

Ad 3. UPRZAZ. Idzie o uprzęż dla koni taborowych przy wozach dwukonnych. Przy zamawianiu dział liczone się z ich kompletnem wyekwipowaniem, a więc i z uprzężą dla dział i jaszczy.

Ad. 4. POCIAGI PANCERNE oddają w obecnej wojnie nadzwyczajne usługi ze względu na to, że operacje z konieczności, z powodu braku taborów odbywają się wzdłuż linii kolejowych. Jako typ pociągu przyjmuje się skład następujący:

- 1 lokomotywa pancerna
- 1 wóz czołowy z armatą kar. masz. i punktem obserwacyjnym
- 2 wozy z armatami
- 2 " z karabin. masz.
- 1 " szturmowy /dla załogi/ z reflektorem akumulator

Część niebojowa byłaby zestawiona w kraju.

Oczywiście przystosować się tutaj będzie trzeba do typów istniejących w armjach koalicyjnych.

Szczegółowe zapotrzebowanie częściowo zmienione, przywiezie z sobą misja wojskowa, wysłana dla zakupów, w której będzie również specjalista dla materiału artyleryjskiego.

H a l l e r płk. m.p.

Za zgodność odpisu: